

חסד

לזכרו של טל דרור הי"ד

**אחים
לנצח**
הופכים
**דיכרון
למורשת**

אחים לנפש
יחד מחברים עולמות

OLAMI MENTORSHIP

לאורו של טל

טל דרור הי"ד גדל להיות אדם שתמיד שם לב לסובבים אותו וראה מי זקוק לעזרה.

כבר בילדותו, כשלמד בבית הספר היסודי, הוא גילה שילדה בכיתתו סובלת מחרם חברתי – ואף אחד לא מדבר איתה. טל לא נשאר אדיש: הוא התחבר אליה, עודד אותה ושכנע את שאר הילדים להפסיק את החרם.

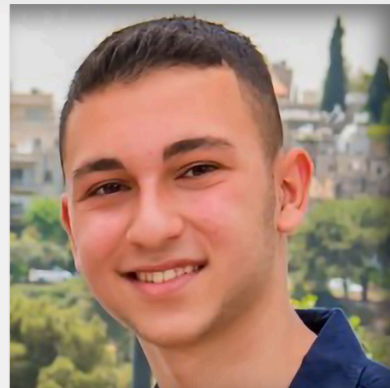
שנים לאחר מכן, בהיותו חייל, פגש טל אדם חסר בית שביקש כסף לאוכל. טל הסכים לקנות לו ארוחה – בתנאי שישבו לאכול יחד! הוא הרגיש שאותו אדם לא רק רעב ללחם, אלא גם בודד וזקוק לחברה.

בכך טל העניק לו לא רק אוכל, אלא גם תחושה של אכפתיות וכבוד.

חשיבה אישית:

האם ראיתם או חוויתם מקרה דומה שבו מישהו שם לב לאדם שהיה בודד או במצוקה? מה אפשר ללמוד מטל דרור על רגישות לזולת ביומיום שלנו?

עקרון טל...

איזה ערך של חסד
באים לידי ביטוי
בסיפורים האלה?
מה מיוחד באופן
שבו טל בחר לעזור
לאנשים הללו?

“שָׁמַעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מְשִׁירֵי כְנָסֶת הַגְּדוּלָּה.

הוא הָיָה אוֹמֵר:

עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד:

עַל הַתּוֹרָה

וְעַל הָעֲבוּדָה

וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים” (אבות, פרק א, משנה ב)

לפי משנה זו עשיית חסד היא אחת משלוש היסודות שעליהם נשען העולם כולו.

חז”ל מדגישים בכך שלא די בקיום מצוות בין אדם למקום; קיום העולם המוסרי והחברתי דורש גם חסד – התנדבות, עזרה הדדית ודאגה לחלשים. בלי חסד, החברה (ואולי אף הבריאה כולה) לא תוכל להתקיים לאורך זמן. שערי תשובה שער ג אות יג

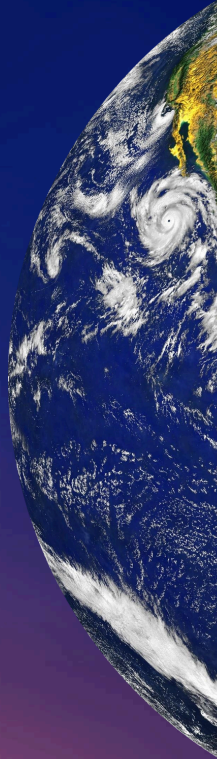
מדברים על זה.

מדוע, לדעתכם, מוגדר החסד כאחד מ”עמודי העולם”? מה זה אומר על החשיבות של מעשי חסד בחיי האדם והחברה?

על שלושה דברים העולם עומד

צמיון אלזיאל:

האם תוכלו לחשוב על דוגמה שבה מעשה חסד “החזיק” את המשפחה, הקהילה או החברה ברגעים קשים? איך היה נראה עולם ללא חסד ונתינה הדדית?

בעקבות אברהם אבינו

אחת הדמויות המופתיות בחסד הוא אברהם אבינו. בפרשת וירא מסופר ששלושה אורחים זרים הופיעו בפתח אוהלו של אברהם, ממש בזמן שאלוקים בא לבקר אותו. אברהם פנה אל ה' וביקש ממנו להמתין, כדי שיוכל לרוץ ולקבל את פני האורחים ולדאוג להם לאוכל ושתייה!

מכאן למדו חז"ל קביעה מדהימה: **"גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה"** כלומר, אירוח וגמילות חסד לזולת נחשבים חשובים אפילו יותר מקבלת פני השכינה.

דיון...

מדוע לדעתכם גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה? מה זה מלמד אותנו?

ישלם אליהם:

האם קרה לכם שאולי ויתרתם על משהו חשוב (זמן, נוחות, עיסוק אחר) כדי לעזור למישהו שזקוק לכם? כיצד הרגשתם במצב הזה, ומה ניתן ללמוד מאברהם לגבי מקרים כאלה?

מה גדול יותר?

חז"ל שיבחו את מידת החסד אפילו יותר מן הצדקה. בגמרא נאמר: "בשלושה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה: צדקה [נעשית] בממונו, גמילות חסדים [נעשית] בין בגופו בין בממונו; צדקה לעניים, גמילות חסדים [נעשית] בין לעניים ובין לעשירים; צדקה [מיועדת] לחיים, גמילות חסדים [נוהגת] בין לחיים ובין למתים" (סוכה, מט, ב).

במילים אחרות: צדקה היא פעולה חשובה, אך לרוב היא מצטמצמת למתן כסף למי שאין לו. חסד, לעומת זאת, רחב הרבה יותר – הוא כולל גם את הנתינה הפיזית והרגשית (לא רק כספית), ניתן להעניק אותו לכל אדם (לאו דווקא עני), והוא מתבטא אפילו ביחס מכבד למת (כמו לוויה וכבוד אחרון).

דיון...

אילו דוגמאות אתם מכירים למעשי חסד שאינם בהכרח כסף?
מדוע לדעתכם סיוע בגוף ובנוכחות (להקדיש זמן, מאמץ, הקשבה) עשוי להיות משמעותי לפעמים אף יותר ממתן כסף?

עזר/עזרה:

כשאתם נתקלים במישהו שצריך עזרה – האם אתם מרגישים שקל לכם יותר לתת תרומה כספית, או דווקא להקדיש זמן ואנרגיה אישית למענו? מה זה אומר על סוגי החסד השונים ואיך אפשר להשתפר בכך?

"ואהבת לרעך כמוך" – חסד כדרך חיים (רמב"ם)

כלומר: עלינו לאהוב את הזולת במעשים, לא פחות מבתחושה. ואין גבול לכמה חסד אפשר וצריך לעשות – תמיד יש עוד מקום לעוד טוב וחסד. העשייה הזאת מחקה את דרכיו של הקב"ה, ש"כמו שהוא רחום – אף אתה היה רחום; מה הוא גומל חסד – אף אתה גמול חסדים"

דין...

הרמב"ם מתאר מצוות כמו ביקור חולים וכדומה כ"חסדים שאין להם שיעור".
למה באמת אין להם גבול או מידה קצובה?

על "ואהבת לרעך כמוך":

איזו מצווה מתוך מעשי החסד שמנה הרמב"ם (ביקור חולים, עזרה ללוויה, שימת לב לאבל, הכנסת אורחים וכדו') מרגישה לכם משמעותית במיוחד? האם זכיתם לקיים אחת מהן או לקבל אותה מאחרים? שתפו בתחושה ובחשיבות של אותו מעשה.

הרמב"ם מסביר שהמצווה של "ואהבת לרעך כמוך" אינה רק רגש בלב, אלא מתבטאת בשורה של מעשי חסד יומיומיים. הוא כותב שמצוות ביקור חולים, ניחום אבלים, לווית המת, סיוע לכהן וכדומה – כולן מצוות חכמים שהן "גמילות חסדים שבגופו, שאין להן שיעור":

מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה... וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור.

אף על פי שכל מצות אלו מדבריהם, הרי הן בכלל "ואהבת לרעך כמוך" – כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחריך בתורה ובמצות.
(הרמב"ם, פרק יא הלכה א)

יום כיפור...

גדולי ישראל שימשו דוגמה אישית לכך שחסד גובר אפילו על עיסוקים קדושים. סיפור מפורסם מספר על האדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מליאדי (מייסד חסידות חב"ד), באמצע תפילת יום הכיפורים – היום הקדוש ביותר. בעיצומה של התפילה, לפתע הרבי הסיר את הטלית ויצא מבית הכנסת, לעיני החסידים ההמומים. הוא הלך לקצה הכפר ונכנס לבית של יולדת שנותרה לבדה לאחר שילדה זמן קצר קודם לכן – בני משפחתה כולם היו בבית הכנסת והיא הייתה חלשה ובודדה. הרבי קצץ עצים, הדליק אש ובישל לה מרק חם, וסייע לה בכל מה שהייתה צריכה. רק אחרי שוויידא שהאישה מרגישה טוב ואינה זקוקה לדבר – שב לבית הכנסת והמשיך בתפילתו (מתוך אתר בית חב"ד).

חושבים על זה...

מה אתם מרגישים לנוכח ההחלטה של רבי שניאור זלמן להפסיק את תפילת יום כיפור למען מעשה חסד?

בין אדם לאדם לבין אדם אדם:

האם נתקלתם בדוגמאות (בהיסטוריה, בחברה או בחיים שלכם) שבהן אנשים ויתרו על משהו רוחני או חשוב להם אישית כדי לעזור לזולת שנזקק? האם תמיד הדבר פשוט, או שישנם לבטים? מה נותן כוח לבחור בחסד במצבים כאלה?

מה אני מקבל מהזולת?

לא פעם אנו חושבים על עשיית חסד כנתינה חד-צדדית: אני נותן למישהו אחר, ועוזר לו. אולם הרב אברהם יצחק הכהן קוק מציע הסתכלות עמוקה יותר: הזולת הנזקק גם נותן לנו! כיצד? הוא מעורר בנו רגשות של חמלה, טוב לב ורצון להיטיב. הרב קוק מציין שהעניים תורמים לעולם את התפתחות המידות הטובות של החברה: ריכוך הלב, ראיית הזולת, רגישות לסביבה והוצאת הטוב והחסד שבתוכנו אבל השרשת העיקר הוא שאין במעשה ד' חסרון, ומדת העניות והעוני יש לה תכלית במציאות שדוקא העניים משלימים אותה, והוא ניכר ביותר בהטבת המדות שגוררת הטבת המעשים

(עין אי"ה, פאה, א, ב)

אילולי היו אנשים הזקוקים לעזרה, תכונות יקרות אלו עלולות היו להישאר רדומות. במובן זה, מי שנזקק לעזרתנו מעניק לנו הזדמנות לצמוח במידות, להיות רחומים וטובים יותר – ולהוציא מן הכוח אל הפועל את ה"טוב" שטמון בנו.

חושבים על זה...

האם אתם מסכימים עם הרעיון שעשיית חסד תורמת גם לעושה החסד ולא רק למי שמקבל עזרה? כיצד הרגשתם לגבי עצמכם אחרי שעזרתם למישהו – האם חשתם שינוי בלב, בהתבוננות על אחרים?

קוצני אהרן:

הרב קוק בעצם הופך את היוצרות ואומר שלנזקקים יש תרומה לחברה. באיזה מובן אנשים חלשים או פגיעים יכולים להיות "נותני כוח" ו"מחנכים" עבורנו ועבור הילדים שלנו? מה זה משנה בגישה שלנו כלפי מי שצריך עזרה – האם לראות בהם נטל, או הזדמנות ועידוד להתגייס ולעשות טוב?

להיות איש

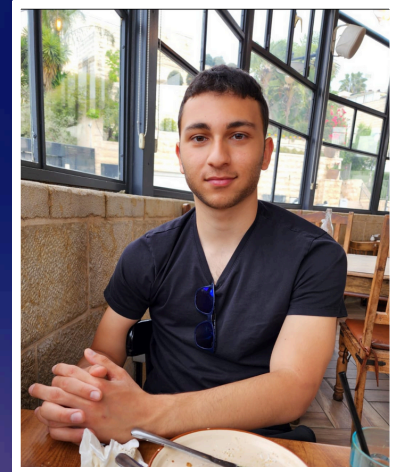
הלל הזקן בפרקי אבות מלמד אותנו עיקרון של אחריות אישית:
"במקום שאין אנשים – השתדל להיות איש"

במצב שבו אף אחד אחר לא נרתם לעשות את הדבר הנכון, עליך להשתדל להיות אותו האדם שקם ופועל. קל לפעמים להגיד "שמישהו אחר יעזור" או "זה לא ענייני". אבל לפי ההדרכה הזאת, דווקא כשאף אחד סביבך לא עושה מה שנדרש – זה האות שלך להתגייס ולהיות ה"Someone" הזה. להיות "איש" פירושו לגלות מנהיגות מוסרית, יוזמה ואכפתיות, גם כשזה לא פופולרי ואולי אף אחד לא ימחא לך כפיים.

דיון...

מה המשמעות המעשית עבורכם של המשפט "במקום שאין אנשים – השתדל להיות איש"? האם תוכלו להעלות בזיכרונכם סיטואציה שבה הייתם עדים למשהו לא תקין או למישהו שצריך עזרה, וכולם סביב התעלמו – ואז החלטתם אתם לעשות מעשה? מה קרה?

נחמיה על חסלמים:

מה לדעתכם מונע לפעמים מאנשים להתערב, לעזור או "להיות איש" בזמן אמת? (למשל: פחד, אי נעימות, ציפייה שמישהו אחר יעשה).
איך אפשר להתגבר על המחסומים האלה ולחנך את עצמנו לאחריות אישית וליוזמה בעשיית חסד?

אסילוס - אג'ר בנשכא ט' צ'ל'ר נוי"צ

טל דרור הי"ד לא רק דיבר על חסד, אלא גילם אותו במעשיו יום-יום, בדברים גדולים וקטנים. כדי שהערך הזה לא יישאר תיאורטי, נסיים באתגר ומחשבה מעשית:

אג'ר נשכא:

נסו לראות אדם בסביבתכם שצריך עזרה – מישהו שאולי מרגיש לבד, תלמיד שכמעט לא מדברים איתו, שכן מבוגר או כל אדם במצוקה פיזית או רגשית. התנדבו לעזור לו באופן מעשי השבוע: זה יכול להיות להזמין אותו להצטרף אליכם בהפסקה, להציע טרמפ, לעזור בסחיבת משהו כבד, או אפילו פשוט לפתוח בשיחה ולשאול מה שלומו. עשו מעשה חסד אחד בהשראת הערך שטל דרור מייצג.

נאמ'ר אג'ר אסילוס:

כתבו לעצמכם התחייבות קטנה: באיזה אופן אני מתחייב/ת להגביר את מידת החסד בחיי? זה יכול להיות החלטה ליזום פעם בשבוע שיחת טלפון עם אדם בודד, להצטרף ליוזמה קהילתית, או פשוט לקבוע שלעולם לא אעבור ליד אדם במצוקה בלי לנסות לסייע. כל אחד והבחירה שלו. זכרו את דברי חז"ל שהעולם עומד על החסד – ובמעשה אחד קטן שלכם, אתם ממשיכים את מורשתו של טל דרור הי"ד ותורמים את ה"לבנה" שלכם לבניין עולם של חסד.

נאמ'ר אג'ר!

להצטרפות
ולחומרי לימוד
נוספים סרקו
והיכנסו לאתר
אחים לנפש

אחים
לנפש